

Asken Yggdrasil

Lärrarhandledning. Inspiration till pedagoger

Asken Yggdrasil- en gudomlig historia

Berättar och Modellteater med fornnordisk mytologi som tema. Fritt efter Alf Henriksons bok.

I vår föreställning berättar Nornorna om livet i världsträdet Yggdrasil och har med sig en liten teater där de visar hur de gick till i tidens begynnelse, hur trädets grenverk är befolkat av gudar, gudinnor, jättar, djur, människor och andra varelser. Hur de lever, älskar, kämpar och dör och hur hela asken till slut sveps i väg i Ragnaröks stormar för att födas på nytt med de sista människorna som seglar ut i rymden på sin barkbit, som de kallar jorden.

Modellteater

Modellteater är en speciell form av dockteater med figurer av papper och kulisser i många lager som leder in i en magisk bildvärld där allt kan hända.

Scenöppningen är mycket liten, för att alla ska se bra, har vi få personer i publiken och kan i stället spela flera gånger.

Vi vill ge barnen en vacker och fantasirik teaterupplevelse och förmedla en inblick i nordisk kulturhistoria. Ge perspektiv och nya vinklingar på de gamla gudasagorna.

För och efterarbete

Vi ser gärna att eleverna kommer till föreställningen med öppna sinnen. Förberedelser inför teaterbesöket är därför inte nödvändiga. Men upplevelsen av föreställningen och diskussioner efteråt blir naturligtvis olika, beroende på om eleverna har en förkunskap om forntiden och dess myter och sagor.

Däremot är det viktigt att du som lärare ser föreställningen tillsammans med dina elever.

Denna lärarhandledning är alltså främst tänkt att användas efter teaterbesöket*.

Vår förhoppning är att du här ska hitta roliga, givande övningar och samtal som fördjupar teaterupplevelsen för er alla.

Välj de övningar som passar dig och dina elever, välj bort de andra.

Fakta och tolkningar

Inför skapandet av denna föreställning har vi gjort särskild research kring kvinnliga figurer den fornnordiska mytologin, eftersom många av gudasagorna är fokuserade på de manliga gestalterna och färgade av den tid då de nedtecknades. Vi kunde se att det finns många olika versioner av samma historier och beskrivningar av gudars och gudinnors egenskaper. Om skolan har många barn med annan kulturell bakgrund, är det extra spännande att diskutera och jämföra olika mytologiska berättelser, från olika kulturer.

Reflektion och Skapande verkstad

Föreställningen *Asken Yggdrasil* är ett perfekt tillfälle att introducera eleverna för nordisk mytologi och de stora livsfrågor som dessa berättelser ofta rör vid. Handledningen ger verktyg för att utforska dessa teman genom kreativa övningar och diskussioner.

Efter föreställningen, erbjuds diskussion och reflektion, och praktisk workshop, med oss i ensemblen,

Även om skolan inte har möjlighet att ha en uppföljning med oss, vill vi gärna inspirera till att ha öppna samtal i mindre grupper och att ta vara på barnens fortsatta fantiserande om föreställningens innehåll.

Plantera askfröet som ni fått och diskutera hur ett nytt världsträd borde se ut och ha för innehåll.

Reflektion/Öppna frågor:

Låt eleverna dela sina första intryck av föreställningen:

- Känner ni igen några av namnen på gudar och varelser som finns i föreställningen?
- Var har ni hört dem förut?
- Vilken scen eller gud tyckte de bäst om?
- Fanns det något som överraskade eller väckte frågor?
- Finns det onda och goda? Är alla både onda och goda?
- Hur levde människor på den tiden. Vilken hjälp tänkte man att man skulle få från gudarna? På vilket sätt trodde man att de påverkade människors liv?
- Gudarna har olika egenskaper precis som människor. Vilka egenskaper har gudarna i vår historia?
- Vem skulle du vilja vara?
- Hur tänker ni att Nornorna gjorde för att bestämma om människornas livstrådar?
- Hur tänkte människorna kring vad som hände efter döden?
- Känner ni till andra gamla berättelser från andra länder/kulturer som handlar om hur världen ser ut och fungerar?

Kreativa övningar:

- Måla minnen från föreställningen
- Måla/skapa en bild av en scen i föreställningen. Be eleverna välja ett ställe i föreställningen som fastnade extra mycket. Om många elever väljer samma scen så kan ni prata om vad som gjorde att många valde just denna scen.
- Måla Asken Yggdrasil så som ni tror att forntida människor föreställde sig världen
- Måla en egen nutida version av ett världsträd med bilder av livet och döden. Vilken plats har människor, djur, fantasifigurer, gudar, vidunder, robotar, maskiner, teknik ...
- Måla /rita en egen version av hur gudar/gudinnor och andra varelser kan ha sett ut i Yggdrasils värld
- Be eleverna skapa en ny gud, gudinna eller hjälte och beskriva deras egenskaper, krafter och svagheter. Låt dem rita en bild eller skapa en kort pjäs där karaktären introduceras.
- Berätta om bilderna för varandra
- Bygg en egen liten enkel scen för skuggspel av kartong och klipp ut skuggspels-figurer.

Gestalta, lek med ord och rörelse.

- Bygg skulpturer/bilder med kroppen tillsammans, som visar händelser eller olika delar av världsträdet. Titta på varandras skulpturer fundera på vad ni ser.
- pröva på att vara både goda och onda varelser ifrån livet i Yggdrasil, Där bor gudar, vidunder, jättar och människor som stretar och arbetar, krigar och älskar.
- Dansa Midgårdsormens ringdans,
- Bygg en tron och sejda som Völvan, som kan se in i framtiden,
- Flyga som Odens korpar och sprida nyheter och rykten.
- Kanske segla ut i rymden med skeppet Nagelfar och söka efter en ny plats att plantera ett nytt världsträd. Hur skulle det se ut på en sådan plats?

Litteraturtips:

Asken Yggdrasil - En gammal gudomlig historia av Alf Henrikson

Nordiska gudar av Johan Erenkrans

Nordiska myter - från Yggdrasil till Ragnarök av Niel Gaiman

Nordiska gudinnor - Nytolkning av den förkristna mytologin

av Britt Marie Näsström

- Om ni vill föra ett samtal om föreställningen mer utifrån själva teaterupplevelsen (oavsett tema) kan vi rekommendera er att inspireras av diskussionsverktyget
- "Vad var det jag såg", som finns bifogat sist i denna handledning.

Vad var det vi såg? - En metod att prata om föreställningar

Inledning

"Vad tyckte ni?". Detta leder ofta till ett kortfattat tyckande så som "bra" eller "dåligt" eller "jag fattade inte vad det handlade om", "långtråkigt" osv. Därmed har man lagt locket på för en vidare och fördjupad diskussion som fastnar i värderingsfrågor.

Om vi utgår från att scenkonst består av en mängd tecken eller element presenterade som en helhet från scenen och att vi i publiken tolkar dessa tecken kan vi i stället föra ett samtal om vad vi såg, hur vi tolkade det, vad de ville berätta och sedan reflektera kring de frågor/tankar som väcks.

Vi för då ett samtal där vi först beskriver, sedan tolkar och avslutningsvis reflekterar kring de ämnen som kommit upp i de två första stegen.

Den här beskrivningen av metoden är skriven för kanske främst en klass i år 4-6 eller 7-9 men det är lätt att anpassa den till mycket yngre åldrar.

Metoden bygger på följande tre regler:

- 1) Vänta med att värdera. Alltså ingen diskussion om det var bra eller dåligt, vad man tyckte om olika delar etc.
- 2) Allt man ser vid föreställningstillfället kan tolkas. Allt som sker och syns i föreställningen antar man att det ingår i den konstnärliga idén bakom föreställningen. Ingenting finns eller sker av en slump.
- 3) Vi utgår från oss själva. Det är vi med våra erfarenheter som har bäst möjlighet att tolka föreställningen. Vi är våra egna auktoriteter och ingen åsikt, inte ens lärarens (!), betyder mer än någon annans.

Beskriv – Tolka – Reflektera

1) Beskriv

Här handlar det om att göra en lista alla konstnärliga medel – element --som användes i föreställningen. Gör det gärna på ett blädderblock eller på en whiteboard.

Exempel: Språk, kläder, smink/mask, rörelse, dans, musik, scenografi, ljussättning, ljud, text, dramaturgisk kurva, skådespelare, insläpp, publikkontakt, lokalen, tema, känslouttryck, regi, tid på dagen, förväntningar/förkunskap hos publiken etc. Det här blir ju också ett bra tillfälle att lära sig mer om vad scenkonst är.

2) Tolka

Nu övergår vi till att tolka vilken effekt de olika elementen gav, hur de fungerade av vad vi trodde att det betydde.

Exempel på frågor:

- Varför var personerna klädda just på det viset?
- Vilken effekt gav ljussättningen?
- Hur var publikkontakten?
- Hur var föreställningens dramaturgi (upplägg i text och handling)? Fanns det den klassiska varianten med inledning, uppladdning, höjdpunkt/vändpunkt (peripeti) och avslutning eller var det något annat mönster?

3. Reflektera/sammanhang

Här handlar det om att sätta tolkningen in i ett sammanhang som kan vara personligt, socialt, samhälleligt, existensiellt, politiskt, kulturellt, religiöst...".

Exempel på frågor:

- Vilken karaktär identifierar du dig med och varför? Eller tvärtom!
- Känner du igen dig i några situationer? Hur skulle du gjort där och varför?
- Vilken är den viktigaste scenen och varför är den det? Finns det några "livsviktiga" frågor i föreställningen? Finns det alternativa svar till de lösningar som presenteras här?
- Koppla till andra upplevelser, egna, på film, teater eller liknande.

Denna text är hämtad från Riksteatern Östergötland och bygger på metoden "En väv av tecken" som ingår i Riksteaterns utbud av föreläsningar och som kan beställas därifrån.